

Rauhaa – työtä – asuntoja! SKDL:n vaalijulisteita 1940-50-luvuilta

Opettajan ohje

Suomen Kansan Demokraattinen Liitto (SKDL, kansandemokraatit) oli vuosina 1944–1990 toiminut vasemmistopuolue. Tässä oppimateriaalipaketissa tarkastellaan puolueen politiikkaa vuosien 1945–1953 vaalijulisteiden kautta. Tehtävien avulla opiskelija voi perehtyä ääri vasemmiston kuvalliseen ja sanalliseen ilmaisuun (propagandaan), jolla kannattajia houkuteltiin uurnille. Kuvakielen ohella tehtävissä pohditaan sodanjälkeistä suomalaista yhteiskuntaa laajemminkin.

Tuhannet vasemmistolaiset olivat 1920-, 1930- ja 1940-luvuilla vangittuina vakaumuksensa takia. Tuomiot tulivat valtiopetoksesta, sen valmistelusta tai maanpetoksesta. Yhdistyksiä lakkautettiin tai asetettiin toimintakieltoon ”lain tai hyvien tapojen” vastaisina. Lehtiä estettiin ilmestymästä rikoslain pykälillä, joilla kiellettiin muun muassa hallituksen, viranomaisten ja yhteiskuntajärjestelmän halventaminen. Viranomaisten erityishuomio kohdistui tekoihin, jotka voitiin tulkita tueksi Neuvostoliitolle. Valkoisten johtamassa itsenäisessä Suomessa Neuvostoliittoa puolustanut ja kahden valtion alueella vaikuttanut suomalainen kommunistinen liike tulkittiin vieraan vallan etujen ajajaksi. Suomalaisille kuuluneiden perustuslaillisten kansalaisoikeuksien ei nähty koskevan kommunisteja.

Jatkosodan päättäneen välirauhansopimuksen myötä liike sai vapautensa niin fyysisesti kuin aatteellisestikin. SKDL perustettiin lokakuussa 1944 kommunistien, sosialistien ja muiden SDP:stä vasemmalle olleiden demokraattisten voimien liitoksi. Säännöissä liiton tarkoituksiksi määriteltiin ”olla yhdysiteenä [...] kansanvaltaisten periaatteiden pohjalla toimivien kansalaisten ja järjestöjen kesken selventääkseen ja syventääkseen kansanvaltaisia käsityksiä Suomen kansan keskuudessa, sekä järjestääkseen näiden keskeistä yhteistyötä kansan taloudellisen hyvinvoinnin, valtiollisen vapauden ja sivistyselämän kohottamiseksi.”

SKDL nousi maaliskuun 1945 vaaleissa eduskunnan toiseksi suurimmaksi puolueeksi saatuaan 23,5 prosenttia äänistä ja 49 kansanedustajaa. SKDL oli myös hallituksissa vuosina 1944–1948 ja pääministeripuolue 1946–1948 Mauno Pekkalan johtaessa hallitusta. Kunnanvaltuustoissa toimi joulukuun 1945 vaalien jälkeen noin 2 500 kansandemokraattia.

Yläkoulu:

Historia: S2 Ihmiset muuttavat maailmaa, S4 Suurten sotien aika, S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen, S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Kuvataide: S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Lukio:

Historia: HI1 Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa, HI2 Kansainväliset suhteet, HI3 Itsenäisen Suomen historia

Kuvataide: KU1 Kuvat ja kulttuurit, KU4 Taiteen monet maailmat

Yhteiskuntaoppi: YH1 Suomalainen yhteiskunta

Tehtävien vastaukset:

1.

a) Punainen väri viittaa työväenliikkeeseen ja vihreä maaseutuun.

b) Liitto pyrki yhdistämään työläiset (ratas), maatyöläiset (tähti) ja sivistyneistön (kirja).

c) 1. vähentää työn verotusta (verotuksen muuttaminen pääomapainotteisemmaksi), 2. parantaa asuntojen laatua ja saatavuutta. 3. sosiaaliturvan laajentamista, 4. vähentää työttömyyttä. 5. sotasyölyisten (fasistien) tuomitsemista ja poistamista yhteiskuntaelämästä.

e) Nykyistä numeroihin perustuvaa äänestyslomaketta edelsi vaalilippu, johon oli tulostettu kaikkien ehdokkaiden/ehdokaslistojen nimet, joista äänestäjä valitsi yhden vetämällä viivan äänelle varattuun sarakkeeseen

f) Sodanlietsojat: USA ja kapitalistiset liittolaiset, rauhanvoimat: Neuvostoliitto ja sosialistinen maailmanjärjestys.

g) Valtiollistaminen eli sosialisointi tarkoittaa maaomaisuuden siirtoa valtion haltuun. Suuryhtiöiden mailla tarkoitetaan yritysten hallussa olleita alueita: sekä peltoja että raivaamattomia omistuksia. Suomen tilakoko oli pieni ja monet tilat käytännössä elinkelvottomia. Vaatimus lisämaasta saattoi vedota etenkin pienviljelijään, jolla ei ole tarpeeksi maata oman perheen elatukseen, sekä omasta tilasta haaveilevaan maattomaan työläiseen. SKDL:n ohjelmissa ei vaadittu (Neuvostoliiton mallin mukaista) maatalouden kollektivisointia, mutta puolue tuki voimakkaasti Neuvostoliittoa, joten vastustajat olettivat kansandemokraattien pyrkivän samaan myös Suomessa.